

אל תסכמו אותי בויקיפדיה

תודה למורה נס דרורי מבית ספר אהל שם

 הערכים שבהם עוסקת הפעילות: פלורליזם וסובלנות כלפי הזולת.

 נושא הדיון: אימות סטריאוטיפים ובירור דעות קדומות.

 שאלת דיון מרכזית: כיצד להבחין בין עובדות ועמדות במפגש עם ה"אחר"?

 ה"אחרים" שאליהם מתייחסת הפעילות: הזולת

מהלך הפעילות:

פעילות פתיחה:

כל אחד ואחת יספרו מה המשמעות של שם משפחתו, וכיצד אתם מרגישים לגבי שם משפחתכם?
*אופציה לביישנים: מה ניתן ללמוד עליכם משם המשפחה? מה שם המשפחה לא מגלה עליכם?

מתודה :

שלב א' - במליאה

המנחה יפזר בכיתה עשר קופסאות ריקות, ויצמיד לכל קופסה תווית שעליה רשום שם של קבוצה אחת מתוך הקבוצות המוצעות: אמנים, בלונדיניות, מזרחיים, דתיים, חילונים, קיבוצניקים, שמנים, אמריקאים, אתיופים, אשכנזים, קשישים, ערבים, דרוזים, חרדים וכד'. המנחה יניח ליד כל קופסה פתקים ריקים.

- המנחה יבקש שכל משתתף יתייחס לחמש קבוצות לפחות, ויכתוב על גבי הפתקים הריקים שליד כל קופסה אסוציאציות, דעות, עובדות וכד' הקשורים לקבוצה זו ויכניס את הפתקים לקופסות המתאימות.

שלב ב' - קבוצתי - "עובדות מול עמדות"

המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות. כל אחת מהקבוצות תקבל קופסה או שתיים וכרטיס קובץ זה הורד מאתר ed4change.co.il אל תסכמו אותי בויקיפדיה | 1

אל תסכמו אותי בויקיפדיה

משימה קבוצתית. (ר' נספח 1)

שלב ג' - במליאה

שיתוף - כל קבוצה תיתן דוגמה **לעובדה** ודוגמה **לעמדה** (כדאי לתת דוגמה לפרט שהתקשו לקבוע לגביו אם הוא עמדה או עובדה). התלמידים יביעו את דעתם לגבי הדוגמאות (אם הם מסכימים לקטלוג).

דיון:

- איך הרגשתם לכתוב ולחלק את הפתקים?
- לפי מה כתבתם את הפתקים?
- לפי מה חילקתם אותם לדעות קדומות ולעובדות? איך אפשר להבדיל?
- מה קרה בפתקים שלא הייתה הסכמה? איך זה הגיוני?
- מהי הבעייתיות עם הדעות הקדומות כפי שעלו בכיתה? כיצד להתמודד עם חשיבה סטריאוטיפית?

סיכום: מחשבה שעלתה בי בעקבות הדיון?

ציוד ותשתיות נחוצים: קופסות או מגירות בגודל אחיד, גיליונות נייר גדולים, דפי עבודה קבוצתיים, טושים צבעוניים, פתקים ריקים (חמישה לכל משתתף), דבק, דפי טיוטה, כלי כתיבה.

נספחים:

נספח 1: כרטיס משימה קבוצתית

אל תסכמו אותי בויקיפדיה

נספח 2 - העשרה למנחה: סטריאוטיפים ודעות קדומות

עובדות מול עמדות		עובדות מול עמדות	
ברשותכם קופסה המתייחסת לקבוצה חברתית מסוימת. הוציאו מתוכה את כל הפתקים ומיינו אותם לעובדות ולעמדות.		ברשותכם קופסה המתייחסת לקבוצה חברתית מסוימת. הוציאו מתוכה את כל הפתקים ומיינו אותם לעובדות ולעמדות.	
שם הקבוצה _____		שם הקבוצה _____	
ע מ ד ו ת	ע ו ב ד ו ת	ע מ ד ו ת	ע ו ב ד ו ת
עמדה: טענה שאיננה ניתנת לבדיקה חושית משום שהיא מבוססת על תחושות אישיות ועל פרשנות אישית.	עובדה: מעשה שנעשה, פעולה, מאורע שקרה, דבר של ממש, בניגוד לדעה או להשערה.	עמדה: טענה שאיננה ניתנת לבדיקה חושית משום שהיא מבוססת על תחושות אישיות ועל פרשנות אישית.	עובדה: מעשה שנעשה, פעולה, מאורע שקרה, דבר של ממש, בניגוד לדעה או להשערה.
_____ .1	_____ .1	_____ .1	_____ .1
_____ .2	_____ .2	_____ .2	_____ .2
_____ .3	_____ .3	_____ .3	_____ .3
_____ .4	_____ .4	_____ .4	_____ .4
_____ .5	_____ .5	_____ .5	_____ .5
_____ .6	_____ .6	_____ .6	_____ .6
_____ .7	_____ .7	_____ .7	_____ .7
_____ .8	_____ .8	_____ .8	_____ .8
_____ .9	_____ .9	_____ .9	_____ .9
_____ .10	_____ .10	_____ .10	_____ .10
_____ .11	_____ .11	_____ .11	_____ .11
_____ .12	_____ .12	_____ .12	_____ .12

נספח 2 - העשרה למנחה: סטריאוטיפים ודעות קדומות

סטריאוטיפים מביאים לתפיסת האדם כחלק מקבוצה ולא כאינדיבידואל. כשהעמדה הסטריאוטיפית כוללת דעות קדומות (דעה קדומה: דעה משוחדת שיש בלב אדם על משהו או על מישהו, שלא על יסוד בחינת העובדות אלא על יסוד רושם מקרי או בהשפעת מישהו - מילון אבן-שושן), עלולה העמדה הסטריאוטיפית להקשות את ההידברות ואת הבנת נקודת-הראות של הזולת. היא עלולה להביא להתעלמות מייחודו של הפרט, למנוע פתיחות לשונה ולהביא לחוסר סובלנות כלפי קבוצות אחרות ואפילו לדחייה שלהן. מצד אחר, העמדה הסטריאוטיפית, המתייחסת בדרך כלל לקבוצה חברתית או לאומית, היא צורך כמעט בלתי נמנע, ואף חשוב, של האדם. העמדה הסטריאוטיפית מסייעת לאדם לסווג את המגוון העצום של האובייקטים לקבוצות, חוסכת לו זמן ואנרגיה, ומאפשרת לאדם להגן על ה"אני" שלו, ע"י הבחנת עצמו מאחרים. כשם שעצמים בודדים מסווגים לקטגוריות, כך גם אנשים מסווגים לקטגוריות. זוהי נטייה טבעית המסייעת לנו לארגן את העולם ולהתמודד עמו ביתר יעילות. סיווג אנשים לקטגוריות מאפשר לנו

אל תסכמו אותי בויקיפדיה

ליישם ידע שצברנו במפגשים אחרים עם אנשים מאותה קטגוריה לגבי אנשים חדשים שאנו פוגשים ומשייכים לקטגוריה זו.

מסתבר כי הסטריאוטיפים עולים לעתים אוטומטית ובצורה בלתי מודעת. הסטריאוטיפים מאפשרים לנו פעולות מהירות, ובאמצעותן אנו יכולים לתפקד ביעילות, בחיסכון רב, והמאמץ הקוגניטיבי פנוי וזמין לנו למשימות אחרות. כאשר אנו מעוניינים לשלוט בחשיבתנו הסטריאוטיפית, אנו מתקשים לעשות זאת בגלל אופים האוטומטי והבלתי מודע של הסטריאוטיפים.

כדי להימנע מחשיבה סטריאוטיפית. דרושים לנו משאבים קוגניטיביים זמינים ומוטיבציה לעשות זאת.